

Til medlemmerne af Folketingets Retsudvalg og
Folketingets Socialudvalg
Christiansborg

København, den 5. november 2009

Kære medlemmer af Folketingets Retsudvalg og Socialudvalg,

Landsforeningen for voldsramte Kvinder har i et åbent brev d. 23. september 2009 rettet henvendelse til jer med krav om, at I som folkevalgte politikere finder en holdbar løsning, som sikrer voldsramte kvinder og deres børn en stabil og tryk tilværelse.

Foreningen Joan-Søstrene har i over 30 år arbejdet for at bedre retsstillingen og de sociale vilkår for voldsofre og er naturligvis enige i, at der er et presserende behov for tiltag på dette rets- og socialpolitiske område.

Det første skridt i den rigtige retning – og i tråd med Landsforeningens forslag – er oprettelsen af interventionskontorer i alle landets regioner, så der kan blive etableret en koordineret indsats over for vold i hjemmene.

I 2004 blev der indført en såkaldt bortvisningslov i Danmark efter østrigsk forbillede. Loven giver politiet mulighed for at bortvise voldelige personer fra hjemmet i en periode uden, at der sker varetægtsfængsling eller, at sagen inden har været forelagt domstolene. Lovens formål var helt overordnet at sikre, at den ikke-voldelige part (typisk kvinden) kunne forblive i hjemmet med børnene og ikke som hidtil måtte flygte til et krisecenter, mens den voldelige mand kan blive i hjemmet. Desværre blev kun "halvdelen" af den østrigske model indført med bortvisningsloven. Folketinget valgte nemlig dengang – af økonomiske årsager - at undlade at indføre de såkaldte interventionssteder (kontorer), som er og har været helt essentielle for den østrigske lovgivnings succes. Og hermed er der ikke noget samlet organ eller myndighed til at samle op på sagens parter, hverken på kvinden med børnene eller på manden på gaden, når og hvis en bortvisning endelig finder sted. Undersøgelser foretaget af os og af justitsministeriet i 2006/2007 har vist, at bortvisningsloven reelt kun blev benyttet i ca. 50 tilfælde inden for de første to år, hvor loven har været i kraft. En del af begrundelsen for det lave antal bortvisninger var politiets ukendskab til loven, men også den manglende udsigt til opfølgning spillede ind.

Som det fremgår af vedlagte tidligere henvendelser til Retsudvalget både før lovforslaget om bortvisningsloven og senere til justitsministeriet i forbindelse med høringsrunden om forslaget, så skal interventionskontorerne yde sagens parter – såvel den voldelige og bortviste som ofret og eventuelle børn – akut og langsigtet bistand. Denne bistand består i hovedtræk i en koordinering af de sociale, psykologiske og juridiske tiltag, som er nødvendig for at hindre fremtidige overgreb. I dag er parterne stort set overladt til sig selv og eventuelt til et ophold på krisecenter, mens voldsudøvelsen køler ned. Det forekommer paradoksalt, når der samtidig, fra alle sider

Joan-Søstrene

Dannerhuset
Nansensgade 1
1365 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag
kl. 19.00 – 21.30

SE.NR. 87849511

Midtbank
7630 4609910

mail@joan-soestrene.dk

af Folketinget i forbindelse med debatter i og uden for Folketinget, tilsyneladende er en stor forståelse for voldens "cyklus", for at vold er "arveligt" og særdeles skadeligt både for det umiddelbare offer og for børn, som oplever den i deres hjem.

Interventionscentre er båret af den samme idé som voldtægtscentre, der er et akut tilbud for mennesker, der har været udsat for voldtægt. I visse nordiske lande findes "Barnets hus", der er et tilbud for børn, der har været udsat for incest. Det bærende er, at den medicinske, psykologiske, sociale samt politimæssige indsats koordineres og foretages på en måde, der tager hensyn til den meget svære menneskelige situation, det er at anmelde og/eller søge hjælp efter at have været udsat for sexualiseret vold. Alligevel bliver det ved snak og lappeløsninger uden større målbar effekt. Selvom de manglende tiltag nok mest handler om økonomi, så er det vel på tide at erkende, at det ikke er gratis at sikre effektiv hjælp til de voldsramte familier; og at det på den anden side også er meget dyrt at lade være!

Hvis I som folkevalgte politikere virkelig ønsker at give et solidt signal om opbakning til bekæmpelse af vold i hjemmene og samtidig vil yde en effektiv og samlet indsats til voldens ofre, så må I sikre, at der nu bliver indført interventionskontorer i landets regioner.

Vi står naturligvis til rådighed, hvis nogle måtte have spørgsmål eller ønsker at mødes med os med henblik på uddybning af overstående.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Joan-
Søstrene

ANONYM RÅDGIVNING FOR KVINDER

Joan-Søstrene

Dannerhuset
Nansensgade 1
1365 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag
kl. 19.00 – 21.30

SE.NR. 87849511

Midtbank
7630 4609910

mail@joan-soestrene.dk

Folketingets Retsudvalg

Christiansborg
1240 København K

15. februar 2007

Til medlemmerne af Folketingets Retsudvalg

Vedrørende lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv.

Foreningen Joan-Søstrene, som blandt andet arbejder for at forbedre kvinders retsstilling og yder gratis, anonym rådgivning til kvinder udsat for vold, voldtægt, incest og sexuel chikane, gennemførte i oktober-november måned 2006 en landsdækkende undersøgelse af de daværende politikredses anvendelse af lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv. Dette skete sideløbende med Justitsministeriets Forskningsenheds evaluering af samme lov. Resultaterne fra sidstnævnte undersøgelse og Justitsministerens kommentarer hertil er allerede kendt af Retsudvalget. Til udvalgets orientering vedlægges resultaterne af Joan-Søstrenes undersøgelse i form af kopier af besvarelsene fra de enkelte politikredse.

Resultatet af Joan-Søstrenes undersøgelse stemmer overens med Justitsministeriets evaluering. Bortvisningsloven har forbløffende nok kun været benyttet i ca. 50 tilfælde på landsplan igennem lovens to første år. Og i størstedelen af landets politikredse har den overhovedet ikke været anvendt. Det fremgår klart af evalueringen, at politiet har mangelfuldt kendskab til loven, som efter hensigten skulle fungere som et effektivt værktøj i politiets dagligdag for at begrænse og forebygge vold i hjemmet.

Til sammenligning kan oplyses, at den tilsvarende bortvisningslov i Østrig (hvorfra den oprindelige model til bortvisningsloven hidrører) alene i Wien-området bliver benyttet godt 2.500 gange årligt, jf. oplysninger fra interventionskontoret i Wien (www.interventionsstelle-wien.at).

Justitsministeren har i forbindelse med fremsendelsen af Forskningsenhedens evaluering tilkendegivet, at "bortvisningsloven er et godt redskab", at "evalueringen ikke giver anledning til at overveje at ændre loven", og at "der kan være behov for at sikre, at politiet i alle relevante sager er fuldt opmærksom på lovens regler".

Joan-Søstrene er enige i, at politiets kendskab til loven bør opprioriteres. Derimod er det svært at se, på hvilken baggrund Justitsministeren med rimelighed kan konkludere, at loven er et godt redskab, når den i realiteten ikke anvendes.

Som loven er udformet, falder bortvisningen af den voldelige part automatisk væk, såfremt den forurettede lukker den bortviste person ind igen – med mindre bortvisningen helt exceptionelt er sket af hensyn til "almenvellet". Dette gælder uden smålig skelen til, hvilket massivt psykisk og socialt pres en voldsramt kvinde og hendes børn typisk befinder sig under. På dette punkt er den danske bortvisningslov i skarp modsætning til reglerne i den østrigske lovgivning. I Østrig er det forbudt og sanktioneret med bødestraf i bortvisningsperioden at lukke den bortviste ind på bopælen, og begge kan blive straffet, hvis forbudet overtrædes. Forbudet og bødestraffen giver forurettede ballast til at afvise den voldelige part i bortvisningsperioden, hvilket er grunden til, at det strafsanktionerede forbud blev indført i loven.

Tilsvarende mangler den danske lovgivning fortsat de såkaldte interventionscentre, som man kender dem fra Østrig. Et interventionscenter er et kontor, som modtager oplysning fra politiet om bortvisningen, etablerer kontakten til den bortviste og den forurettede, samt koordinerer social, psykologisk og juridisk bistand til begge parter. I Danmark er parterne i realiteten henvist til selv at opsøge de sociale myndigheder, fordi der i forbindelse med lovens indførelse ikke blev tilført ressourcer til at yde proaktiv støtte til parterne. Allerede da lovforslaget blev sendt i høring blev der fra flere sider peget på, at dette ikke ville være en realistisk løsning.

Dertil kommer, at mange voldsramte familier af frygt for tvangsfjernelser eller lignende indgreb fra det offentliges side, i videst muligt omfang vil forsøge at undgå at tiltrække myndighedernes opmærksomhed.

Bortvisningsloven har derfor hverken i dens udformning eller i dens udmøntning medført nogen væsentlig forbedring af forurettedes stilling i forbindelse med vold i hjemmet. Selv de få steder, hvor bortvisningsloven er blevet anvendt gennem dens første to år, er der ikke fra myndighedernes side blevet taget hånd om forurettede, eventuelle børn eller den voldelige part.

Statistisk set udsættes 41.000 kvinder i Danmark årligt for vold fra nuværende eller en tidligere partner, og ifølge Justitsministeriets evaluering ville bortvisningsloven have været relevant at anvende i ca. 12.000 af disse tilfælde.

Danmark er i medfør af Cedaw-konventionen blandt andet forpligtet til at beskytte kvinder, der udsættes for vold. I den seneste rapport fra Cedaw-komitéens 36. session af 25. august 2006, punkt 21, er Danmark blevet direkte opfordret til at fortsætte arbejdet med voldsramte kvinder ud fra et menneskerettighedsperspektiv. Danmark er i særdeleshed blevet opfordret til at allokere de fornødne finansielle ressourcer til området, herunder til krisecentre, forskning i alle former for vold mod kvinder, og til implementering af forebyggende, støttende og servicerende foranstaltninger til både ofre og rehabilitering af gerningsmænd.

Det forhold, at der de senere år har været udfærdiget flere handlingsplaner for vold, voldsramte kvinder og voldelige mænd, opfylder ikke i sig selv de forpligtelser, som Danmark i medfør af Cedaw-konventionen er underlagt.

Til orientering kan det oplyses, at den proaktive støtte til forurettede og den voldelige part i Østrig kan varetages af blot ni interventionscentre på landsplan med maksimalt 9-12 fuldtidsansatte. De ansatte er typisk uddannet som socialrådgivere eller jurister. I Østrig vurderes det, at interventionscentrene er den altafgørende årsag til, at bortvisningsloven er blevet så stor en succes.

På denne baggrund skal Joan-Søstrene anmode Retsudvalget om at henstille til Justitsministeren, at indsatsen mod vold i hjemmet øges ved følgende tiltag:

- Indførelse af interventionscentre, således som disse er kendt fra Østrig.
- Bødesanktioneret forbud mod at den bortviste person indfinder sig i hjemmet i bortvisningsperioden.
- Udbredelse af kendskab til bortvisningsloven, også hos politiet
- Øget brug af bestemmelsen om bortvisning af hensyn til almenvellet

Måtte Retsudvalget have behov for yderligere oplysninger eller anden dokumentation, herunder fra Østrig, bistår Joan-Søstrene gerne hermed.

Vi vedlægger til orientering en folder om os og vores arbejde og tillader os i øvrigt at henvise til hjemmesiden www.joan-soestrene.dk.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Til medlemmerne af Folketingets Retsudvalg

København 14. Oktober 2003

Kære medlemmer af Folketingets Retsudvalg,

Vi var meget glade for i juni d.å. at få lejlighed til at orientere retsudvalget om "østrigsmodellen" og om vores tanker om indførelse af modellen i Danmark. Modellen giver som bekendt mulighed for, at politiet kan bortvise den voldelige part fra hjemmet og lægger samtidigt op til, at den efterfølgende sociale, juridiske og praktiske støtte til parterne forbedres.

Under vores foretræde blev vi opfordret til at tilkendegive, hvordan Joan-Søstrene forestiller sig, at interventionscentre vil kunne se ud i en dansk sammenhæng.

I mellemtiden har den arbejdsgruppe, som blev etableret af Justitsministeren på baggrund af regeringens to handlingsplaner til bekæmpelse af vold, offentliggjort sine overvejelser og forslag i "Rapport om fjernelse af truende personer fra hjemmet - "østrigsmodellen" - og straffeloven § 265".

Helt overordnet er vi naturligvis enige i arbejdsgruppens vurdering af, at der er behov for nye tiltag mod vold i hjemmet, navnlig i forhold til beskyttelsen af voldsramte kvinder. Arbejdsgruppens konklusioner stemmer overens med vores erfaringer fra mere end 25 års arbejde med voldsramte kvinder. De eksisterende offentlige tilbud om beskyttelse og støtte er ganske enkelt mangelfulde.

Vedrørende bortvisning fra hjemmet:

Vi kan tilslutte os arbejdsgruppens forslag om, at politiet bør kunne meddele advarsler uden forudgående begæring. Vi kan ligeledes tilslutte os forslaget om hjemmel til geografisk bestemt tilhold i særlige tilfælde. Begge dele er en forudsætning for at kunne etablere passende beskyttelse for den voldsramte part (og eventuelle børn).

Vedrørende interventionscentre:

I arbejdsgruppens skitse til en kommende særlov omtales kun tilbud om støtte og hjælp til den bortviste og ikke til offeret. Det forekommer besynderligt, da der på nuværende tidspunkt ikke er gratis hjælp til ofrene. Tværtimod skal volds ofre, som modtager psykologbehandling under den nuværende "kriseordning" (maksimalt 12 behandlingstimer), selv afholder 40% af udgifterne hertil.

Såfremt politiet får den fornødne hjemmel til at bortvise truende og farlige personer fra hjemmet, anser vi det for fundamentalt nødvendigt, at der samtidigt etableres interventionscentre. Langvarig og gentagen vold i hjemmet har alvorlige sociale følger både for den voldsramte, for voldudøveren og for eventuelle børn. Derfor er en hurtig opfølgning over for parterne nødvendig, såfremt hensigten

med bortvisning altså rent faktisk er, at de involverede på sigt skal kunne fungere ordentligt i en almindelig samfundsmæssig sammenhæng.

Der bør i den akutte fase gives tilbud om praktisk hjælp, opsøgende støtte og rådgivning, herunder vedrørende forhold der konkret er forbundet med en bortvisning fra det fælles hjem. Efterfølgende skal der være tilbud om egentlig behandling/terapi, når en eller begge parter er motiverede til det. Vi forestiller os, at sidstnævnte kan foregå i de etablerede rammer i social- og sundhedsvæsenet. Derimod må hjælpen i den akutte fase nødvendigvis ske gennem interventionscentre.

På baggrund af de østrigske erfaringer vil der være et behov for ca. fem interventionscentre i Danmark, passende geografisk fordelt. Centrenes faste personale bør udgøres af personer med uddannelser som socialrådgiver, jurist og kriseterapeut. Derudover skal der kunne rekvireres bistand udefra, herunder fra advokat, mediator, psykolog m.fl.

Centrene skal kunne fungere tværfagligt i et samarbejde med blandt andet politi, sociale forvaltninger, sundhedsvæsen og domstole. Ud over det konkrete arbejde med de voldsramte og voldsudøverne bør centrene være videnscentre med henblik på udvikling og forbedring af indsatsen mod parforholdsvold.

Interventionscentrene skal kunne yde bistand til såvel offer som voldsudøver. Dette forudsætter, at der ikke sker en "sammenblanding" af myndighed og hjælp, men at centrene som udgangspunkt fremstår som neutrale for begge parter. Det vil derfor ikke være hensigtsmæssigt at underlægge interventionscentrene og deres arbejde de eksisterende krisecentre, statsamter, andre offentlige institutioner eller offerrådgivninger.

Derimod kunne man overveje at lade centrenes geografiske placering følge landets politikredse, idet et samarbejde med politiet inden for de enkelte politikredse vil være essentielt for interventionscentrenes virke. Dette gælder uanset resultatet af den overvejede politikredsreform.

Interventionscentrenes arbejde vil være afhængigt af en sikker økonomisk bevilling over finansloven. Det vil derfor næppe være en hensigtsmæssig løsning at udlægge centrenes drift til kommuner eller amter.

Vi håber, at vores ovenstående bemærkninger vil blive inddraget i den politiske behandling af emnet og uddyber gerne yderligere over for udvalget, såfremt det måtte ønskes. Vi vedlægger til orientering en folder, der anvendes i interventionscentrene i Østrig og en videooptagelse af den høring, Joan-Søstrene afholdt i 2002 om den østrigske model, herunder med et oplæg fra Rosa Logar, interventionscentret i Wien.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Til medlemmerne af Folketingets Retsudvalg

København. 1. maj 2003

Kære medlemmer af Folketingets Retsudvalg,

da vi forstår, at Retsudvalget i øjeblikket overvejer indførelse af den såkaldte østrigsmode (mulighed for bortvisning af den voldelige part fra hjemmet ved politiets foranstaltning) i Danmark, skal vi hermed benytte lejligheden til at gøre opmærksom på, at Joan-Søstrene i april 2002 afholdt en høring om østrigsmodellen, herunder om de sociale og juridiske konsekvenser af indførelsen af en sådan ordning.

Ved høringen informerede lederen af Interventionscentret i Wien, Rosa Logar, generelt om ordningen og om de fordele og begrænsninger, der er forbundet med den. Derudover var der en række social- og retspolitiske indlæg, blandt andet ved formanden for Advokatrådets Strafferetsudvalg, advokat Steen Bech, ved chefkriminalinspektør Per Larsen, Københavns Politi og ved socialrådgiver Hanne Reintoft. Dele af høringen, herunder Rosa Logars redegørelse for ordningen, blev optaget på video. Vi stiller gerne videoptagelsen til rådighed.

Østrigsmodellen er resultatet af et samarbejde mellem politikere, embedsmænd og repræsentanter fra det kvindepolitiske miljø i Østrig. Et tilsvarende samarbejde i Danmark er efter vores opfattelse en nødvendighed for at nå frem til løsninger, som ikke blot "lapper" på følgerne af enkeltpersoners voldelige adfærd, men som på sigt også kan forebygge en sådan adfærd. Vi vil derfor anmode om et foretræde for Retsudvalget vedrørende indførelse af den østrigske model i Danmark.

Vi har som forening efter mere end 25 års arbejde med voldsramte kvinder fået en betydelig viden om følgerne af vold i parforhold. Denne viden er indhentet gennem samtaler i vores åbne, gratis rådgivning, og de viser et klart og utvetydigt billede af et presserende behov for politisk handling på området. Ikke blot det umiddelbare offer - typisk kvinden - bliver skadet fysisk såvel som psykisk i et voldeligt forhold. Skaderne rammer også eventuelle børn, som bliver udsat for at leve i konstant angst og utryghed. Det er efterhånden en accepteret opfattelse, at vold i hjemmet er "arveligt", og skal arven brydes, må der politisk - og økonomisk - vilje og opbakning til.

Vi håber, at der vil blive taget positivt imod ovenstående anmodning og vedlægger til orientering en folder om os og vores arbejde.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

14. marts 2004

**Vedrørende Deres j.nr.: 2003-730-0891 – betænkning nr. 1439 om
bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet m.v.**

Joan-Søstrene har ved skrivelse af 20. februar 2004 modtaget ovennævnte
betænkning til udtalelse.

Vold i familien koster hvert år erhvervslivet og samfundet som sådan millioner af kroner, blandt andet fordi voldens ofre forhindres i at passe deres arbejde og uddannelse/skolegang. Dertil kommer betydelige udgifter til gentagne konsultationer hos praktiserende læge, skadestuebesøg samt kortere eller længerevarende hospitalsindlæggelser. Endelig medfører vold i familien betydelig risiko for negativ social arv og kan virke skadelig for ofrenes forælderevne.

For voldens ofre er de voldelige overgreb forbundet med stor skamsfølelse og er nærmest tabubelagte. Ofrene møder ringe eller ingen forståelse fra deres nærmeste såvel som fra de offentlige myndigheder, der kunne og burde gribe ind for at bistå dem.

Joan-Søstrene har i snart 30 år rådgivet kvinder udsat for seksualiseret vold, herunder vold i parforhold, og det er vores erfaring, at kvinden typisk reagerer på volden med passivitet og angst og en markant følelse af skam, skyld og forvirring om egen situation. Dette skyldes blandt andet, at kvinden ofte har været udsat for trusler på livet og også har været i egentlig livsfare som følge af volden. Hendes selvværdsfølelse og tillid til egen dømmekraft er sædvanligvis så svækket, at egne initiativer til at bryde ud af det voldelige forhold nærmest er illusoriske. Selvom hun er i stand til at afslutte det voldelige forhold, ser hun sig typisk ikke i stand til f.eks. at politianmelde volden eller i øvrigt at sætte sig ind i sin retsstilling.

Det er derfor med stor beklagelse, at Joan-Søstrene kan konstatere, at Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg ikke har forholdt sig til spørgsmålet om indførelse af interventionscentre, således som de er kendt fra Østrig.

Joan-Søstrene har ved brev af 14. oktober 2003 til Folketingets Retsudvalg redegjort indgående for nødvendigheden af indførelse af interventionscentre i forbindelse med gennemførelse af en bortvisningsordning, som den betænkningen nu skitserer. En kopi af brevet er den 2. februar 2004 videregsendt til Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg.

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30

Som Joan-Søstrene over for Retsudvalget har anført, er det fundamentalt nødvendigt, at der samtidig med ordningens indførelse etableres interventionscentre. Langvarig og gentagen vold i hjemmet kræver en hurtig opfølgning over for parterne i forbindelse med beslutning om bortvisning, såfremt hensigten med bortvisningen rent faktisk er, at de involverede parter på sigt skal kunne fungere ordentlig i en almindelig samfundsmæssig sammenhæng.

Joan-Søstrene finder det hverken realistisk eller formålstjenligt, at denne opgave søges løst af de kommunale socialforvaltninger. Og Joan-Søstrene har da også bemærket sig, at Socialministeriet over for Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg (jf. s. 128) har tilkendegivet, at *"der ikke umiddelbart er ressourcer til rådighed for socialforvaltningerne til den indsats"*. Inddragelse af de sociale myndigheder kan i øvrigt have den uheldige effekt, at kvinder vil afstå fra at kontakte politiet med henblik på bortvisning af den voldelige partner af frygt for socialforvaltningens indblanding, herunder tvangsfjernelse af eventuelle børn.

Joan-Søstrene har følgende konkrete bemærkninger:

Ofrets eventuelle provokationer

Joan-Søstrene deler ikke Strafferetsplejeudvalgets synspunkter på s. 91 om, at ofrets eventuelle provokationer kan berettige, at der ikke foretages bortvisning af krænkeren. Som Strafferetsplejeudvalget selv er inde på i sine bemærkninger på s. 91, er det også Joan-Søstrenes erfaring, at et voldeligt forhold ikke ophører med at være voldeligt uden udefrakommende intervention. Dette uafhængigt af ofrets eventuelle provokationer, skænderier mellem parterne eller krænkerens alkoholindtagelse. Selvom volden udøvet i "ekstraordinære" situationer, er det vold, som er straffelagt i medfør af straffeloven, som udsætter et andet menneske for (livs-)fare, og som derfor bør føre til bortvisning, hvor betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Samlivets varighed

På s. 94 bemærkes, at samlivets korte varighed kan medføre, at bortvisning af krænkeren kan fremstå som urimelig. Det er Joan-Søstrenes opfattelse, at bortvisning bør kunne finde sted uanset samlivsforholdets varighed i det øjeblik, at ofret har opgivet egen bolig for at indgå i samlivet. Det vil ikke være betryggende, hvis samlivets varighed skal indgå som parameter i vurderingen af, hvorvidt der er grundlag for bortvisning.

Anbringelse af børn uden for hjemmet og frivillig misbrugsbehandling

På s. 94 bemærker Strafferetsplejeudvalget endvidere i forbindelse med proportionalitetskravet at anbringelse af børn uden for hjemmet kan få betydning for afgørelser om bortvisning. Joan-Søstrene anser tvangsfjernelse af børn som en betydelig mere indgribende foranstaltning end bortvisning af en voldsudøver. Tilsvarende bør krænkeren ikke kunne unddrage sig en bortvisning ved at fremsætte tilbud om f.eks. at underkaste sig misbrugsbehandling. Sådanne frivillige tiltag bør under alle omstændigheder alene kunne tillægges vægt i

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30

forbindelse med en afgørelse af en eventuel forlængelse af bortvisningen og dermed aldrig i bortvisningens første periode.

Bortvisning uden krav om aktuel kriminalitet

Det er positivt, at der i kap. 4, afsnit 6 også foreslås bortvisning uden krav om aktuel kriminalitet, idet det er Joan-Søstrenes erfaring, at vold i parforhold ofte tillige har karakter af trusler om vold, som medvirker til at fastholde ofret i en helbredstruende samlivskonstruktion. Også børn, som ikke nødvendigvis er direkte omfattet af truslerne, påvirkes heraf og vokser op i en tilværelse præget af angst for, at truslerne realiseres.

Særligt om begrebet "husspektakler"

På side 98 anvendes udtrykket husspektakler. Joan-Søstrene er klar over, at udtrykket ikke er Strafferetsplejeudvalgets opfindelse, men det er et særdeles stødende udtryk, når det tages i betragtning, at det dækker over mennesker, der lever i reel frygt for liv og lemmer i deres eget hjem. Tilsvarende grotesk er det dog, at vold mod kvinder ofte pådømmes som en forstyrrelse mod den offentlige orden og ikke som vold efter straffelovens almindelige bestemmelser. Husspektakler er et særdeles nedværdigende og stigmatiserende udtryk for et alvorligt samfundsmæssigt problem.

Trusler som grundlag for bortvisning

Joan-Søstrene er enige med et flertal i Strafferetsplejeudvalget i, at det ikke skal accepteres, at trusler kan fremsættes i et miljø, hvor der kan være nærliggende risiko for at truslerne realiseres, uden mulighed for indgreb. Ligeledes støtter Joan-Søstrene forslaget om, at trusler om simpel vold kan være omfattet af bortvisningsreglen. Tilsvarende finder Joan-Søstrene det positivt, at man med forslaget søger at indføre en ordening, hvorefter det er muligt at gribe ind, inden konflikten kulminerer, og volden er begået.

Almindeligt tilhold

Joan-Søstrene støtter forslaget om at kombinere bortvisningen med et almindeligt tilhold og et geografisk bestemt tilhold. Tilsvarende er det efter Joan-Søstrenes erfaring vigtigt, at bortvisningsmuligheden er undergivet offentlig påtale, jf. Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger på s. 106 om ofrets frygt for repressalier m.v.

Ofrets forståelse og bortvisningens forlængelse

Derimod forekommer Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger på s. 108 om, at ofret forventes at udvise forståelse for indgrebet, hvor dette er foretaget uden hendes anmodning, noget urealistiske. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at kvinder udsat for vold typisk reagerer med forvirring og angst, og det er derfor urimeligt at forvente en aktiv stillingtagen fra ofrets side til en bortvisning og til en eventuel efterfølgende opretholdelse. Der kan i øvrigt stilles spørgsmålstejn ved, hvem eller hvilke instanser, der på objektive grundlag kan forventes at vurdere ofrets tilstand og tanker. Dette ville være et naturligt led i interventionscentrets virke, og det forekommer ikke rimeligt, at denne vurdering henlægges til f.eks. politiet, som ikke er uddannet til at kunne bedømme ofrets reaktioner på volden. Derudover er

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30

det Joan-Søstrenes erfaring, at politiet desværre ofte udviser meget ringe forståelse for vold i parforhold og i særdeleshed for ofrets situation.

Genoptagelse af samlivet

Det bør ikke inden for den første periode af en bortvisning (i betænkningen foreslået i op til fire uger) være en gyldig grund for ophævelse af bortvisningen, at samlivet er genoptaget. Det er afgørende, at parterne – uanset modsatte ønsker – holdes adskilt, og dette er også begrundelsen for, at genoptagelse af samlivet i bortvisningsperioden er underlagt bødestraf for såvel offer som krænker i Østrig. Dette giver endvidere ofret en legitim grund over for krænkeren til ikke at acceptere dennes tilbagevenden til hjemmet før bortvisningens udløb. I Østrig er det blandt andet interventionscentrenes opgave at informere offer som krænker herom, herunder at bistå dem med en de facto adskillelse så længe bortvisningen er gældende.

Krænkerens opholdssted

Joan-Søstrene er enige i Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger på s. 115 om, at der bør tilvejebringes hjemmel til at pålægge krænkeren at oplyse adresse og telefonnummer. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at ofrene har behov for at vide, hvor krænkeren opholder sig af hensyn til deres følelse af tryghed og sikkerhed. Det er i øvrigt erfaringerne fra Østrig, at krænkeren typisk tager ophold i bortvisningsperioden hos sin mor.

Bistandsadvokat

Joan-Søstrene har bemærket sig, at der foreslås indført en regel om obligatorisk advokatbistand til krænkeren. Det forekommer besynderligt, at noget tilsvarende ikke gælder for ofret. På s. 121 fremgår det tværtimod, at Strafferetsplejeudvalget forventer, at en advokatbeskikkelse for ofret vil kunne medvirke til at gøre bortvisningsprocessen mere omfattende end tilsigtet. Det fremgår ikke nærmere, hvorfor dette skulle være tilfældet. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at netop ofre for vold – og voldtægt – har et stort og i øvrigt berettiget behov for juridisk bistand i forbindelse med et overgreb. Ordningens fakultative karakter pålægger desuden politiet en ekstra vejledningspligt. Det er desværre Joan-Søstrenes erfaring, at politiet i forvejen har svært ved at leve op til oplysningspligten i retsplejelovens bestemmelser vedrørende voldtægtsofres ret til advokatbistand. 80% af de kvinder, der henvendte sig til Joan-Søstrene i 2002 om voldtægt, var ikke blevet vejledt om retten til bistandsadvokat. Så meget desto større er behovet for obligatorisk advokatbistand til ofret, når der henses til, at forslaget ikke omfatter indførelse af interventionscentre.

Pådømte sagsomkostninger

For så vidt angår eventuelle pådømte sagsomkostninger ved bortvisningssagen ville det være en tiltrængt fornyelse i dansk ret, såfremt man kunne henføre disse omkostninger under en form for "særgæld" under krænkerens bodel ved en senere bodeling. Dermed undgår ofret at skulle bøde for volden både legemligt, sjæleligt og økonomisk.

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30

Afhentning af personlige effekter

Krænkerens afhentning af nødvendige personlige effekter, jf. s. 120, bør efter Joan-Søstrenes opfattelse alene kunne ske, såfremt dette er uopsætteligt – f.eks. på grund af erhverv – og såfremt politiet vurderer, at begæringen ikke alene fremsættes i chikanøst øjemed. Under alle omstændigheder bør det sikres, at ofret adviseres forud for afhentningen.

Skriftlig vejledning til ofret

Af betænkningens s. 121 og 123 fremgår det, at ofret skal vejledes skriftligt om sin retsstilling. En sådan vejledning kan passende udfærdiges til andre ofre for sexualiserede voldelige overgreb som f.eks. voldtægtsofre. Disse ofre er ved politianmeldelsen typisk i en tilstand, hvor en eventuel mundtlig vejledning er utilstrækkelig, og vejledningen i øvrigt er afhængig af den enkelte politiassistents velvilje og formuleringsevne.

Administrativ rekurs

Det forekommer ikke rimeligt, at et offer, der har fremsat en anmodning om bortvisning, ikke kan indbringe et afslag herpå for retten, men er henvist til administrativ rekurs, jf. s. 122. Ofret har – på lige fod med krænkeren – krav på en retlig bedømmelse af et eventuelt afslag, ligesom ofret har krav på den hurtige behandling (maksimalt 5 dage), som Strafferetsplejeudvalget foreslår i relation til krænkeren, når denne bliver bortvist. Som minimum bør der fastsættes tilsvarende frist for behandlingen af den administrative rekurs.

Kontaktpersoner

Af de allerede fremførte grunde vedrørende interventionscentre kan Joan-Søstrene ikke tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger s. 127 om udpegning af en kontaktperson for ofret hos henholdsvis politi og sociale myndigheder. Det bemærkes i den forbindelse, at der i dag er meget begrænsede muligheder for f.eks. psykologbistand til voldsofre, idet disse er underlagt den almindelige psykologkrise-ordning, hvorefter ofret er henvist til en egenbetaling på 40% af udgiften til psykologbistand. Dette er i skarp kontrast til regeringens bemærkninger om, at der bør gøres så meget som muligt for at bekæmpe vold i hjemmet. Det er afgørende for ofrets reelle mulighed for at bryde ud af det voldelige forhold, at der i en overgangsperiode tilbydes psykologbistand til såvel offer som eventuelle børn.

Tilhold uden anmodning

Joan-Søstrene finder det positivt, at Strafferetsplejeudvalget foreslår, at krænkeren kan meddeles tilhold uden at der foreligger anmodning herom fra ofret. Joan-Søstrene forudsætter, at politiet instrueres i pligten til at udstede sådanne tilhold, idet det er Joan-Søstrenes erfaring, at politiet ofte er tilbageholdende over for kvinder, som søger bistand i form af polititilhold over for en tidligere og voldelig samlever/kæreste. Det er endvidere erfaringen, at mange kvinder nægtes retten til at anmelde et voldeligt forhold under henvisning til, at det sikkert er kvindens egen skyld. Det bemærkes, at såfremt bortvisningskompetencen skal ligge hos politiet, bør dette følges op med uddannelse og en generel holdningsbearbejdning

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30

således som det løbende sker i Østrig, hvor ansatte fra interventionscentre underviser på politiskolerne.

Særligt om det geografisk bestemte tilhold

Der bør ikke, som anført i betænkningen s. 139, gælde strengere betingelser for meddelelse af et geografisk bestemt tilhold end for tilhold i almindelighed. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at ofrene og deres børn nødvendigvis har behov for tryk at kunne gå på arbejde, i skole m.v. Joan-Søstrene kan heller ikke tilslutte sig, at et geografisk bestemt tilhold alene kan meddeles, hvor der er sket bortvisning, jf. s. 140. I de særlige tilfælde, hvor bortvisning ud fra en proportionalitetsbetragtning ikke kan foretages af hensyn til krænkerens erhvervsudøvelse har ofret reelt ikke anden mulighed end at flygte fra det voldelige samliv i det fælles hjem. Geografisk bestemt tilhold bør i disse særlige situationer kunne meddeles.

Bortvisningens længde

Det fremgår af betænkningen, at bortvisning kan finde sted i op til fire uger. Der er imidlertid ikke fremsat forslag om nogen nedre grænse for bortvisningens længde. Joan-Søstrene kan ikke støtte en bortvisningsordning på dette grundlag. Erfaringerne fra Østrig viser, at bortvisningen bør udstrækkes til et sådant tidsrum, at parterne reelt får ro til at overveje og forholde sig til de ukonstruktive samlivsmønstre, som de indgår i. I alle de øvrige nordiske lande er der fastsat en minimumsfrist på ikke under en uge. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at ofret for volden i dagene efter det voldelige overgreb er i krise, også selvom hun måtte have oplevet lignende traumatiserende overgreb tidligere. Ofrets frustration og angst i krisens akutte fase sætter hende typisk i en situation, hvor hun er ude af stand til træffe beslutninger på et mere rationelt og velovervejet grundlag, og ofret har derfor brug for at være "fredet" i et rimeligt tidsrum, dersom bortvisningsordningens formål skal realiseres og de involverede parter på sigt skal kunne fungere ordentlig i en almindelig samfundsmæssig sammenhæng. Joan-Søstrene vil således anbefale, at der fastsættes en nedre minimumsgrænse for bortvisningens længde på 7 dage.

Afsluttende bemærkninger

Det er positivt, at regeringen foreslår, at der skal gøres så meget som muligt for at bekæmpe vold i hjemmet. Vold i familien er en forbrydelse, som er karakteriseret ved at den oftest begås af mænd mod kvinder. Volden er et alvorligt samfundsmæssigt problem, hvor der ikke er nogen vindere – kun tabere.

Som det fremgår af betænkningen, er behovet for bistand til såvel offer som krænker både juridisk, psykologisk og socialt. Der skal eventuelt indgives separations- eller skilsmissebegæring, træffes beslutning om fordeling af forældremyndighed, samværsret og boligforhold, parterne skal eventuelt i terapi – enten sammen eller hver for sig – og der skal løses konkrete problemer som for eksempel betaling af husleje. Der skal ydes vejledning – ikke mindst til ofret for volden – om forhold, der konkret er forbundet med bortvisningen, herunder om forlængelse af denne, om mulighed for tilhold, geografisk bestemt tilhold m.v.

Joan
Søstrene

ANDRYM RÅDGIVNING FOR KVINDER

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30

Med andre ord er den rådgivning, som ofret for volden har behov for, så kompleks, at det ikke er rimeligt at henvise ofret til de eksisterende sociale myndigheder, en skriftlig vejledning og reglerne for fri proces og retshjælp, således som Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg forudsætter i betænkningen s. 128.

Erfaringerne fra Østrig viser, at interventionscentre er en afgørende forudsætning for, at bortvisningsordningen fungerer efter hensigten, herunder at der findes en varig løsning på problemerne. Ifølge lederen af Interventionscentret i Wien Rosa Logar er en bortvisningsordning uden interventionscentre nærmest værre end ingen bortvisningsordning, idet parterne efterlades i et vakuum, når de ikke tilbydes en koordineret indsats. Udover det konkrete arbejde med ofre og krænkerne fungerer centrene i Østrig som videncentre med henblik på udvikling og forbedring af indsatsen mod vold i familien.

Interventionscentre yder bistand til både offer og krænker. Centrene fremstår neutralt for begge parter og de hindrer en sammenblanding af myndighed og hjælp. Men frem for alt er centrene aktivt opsøgende i forhold til begge konfliktens parter.

Netop interventionscentrenes opsøgende funktion er i relation til ofre for vold altafgørende. Som professor i psykiatri ved Universitet i Oslo Alv A. Dahl anfører i sin bog "Charmør og Tyran" på s. 250 vedrørende ofrets reaktionsmønster på volden:

"Mennesker der lever i en fastlåst situation, hvad enten det er i et gidseldrama eller i et ægteskab, føler ofte en stærk psykologisk binding til den der begår overgrebet. Al magt ligger i hans hænder, og dette indretter offeret sig efter. Manglende kendskab til typiske offerreaktioner gør at f.eks. politiet ikke altid uger mishandlede kvinder alvorligt.

Victimologien, læren om offerreaktioner, er bl.a. bygget på erfaringer fra mennesker som har været udsat for overgreb. Den viser at ofre ofte end antaget er ude af stand til at væge sig mod overgreb eller orientere sig om og bruge de hjælpetilbud der findes. Derfor må samfundets hjælpeforanstaltninger til ofre bygges på andre måder".

Joan-Søstrene må på baggrund af sin snart 30-årige erfaring med rådgivning af ofre for volden derfor desværre på det kraftigste fraråde at indføre en bortvisningsordning uden samtidig indførelse af interventionscentre, således som man kender dem fra Østrig.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Joan-Søstrene

Dannerhuset

Nansensgade 1

1366 København K

Tlf. 33 14 74 84

Mandag og torsdag

kl. 19.00 - 21.30